

פניני הרמז

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הזלה"ג - 4:02 / צאת השבת א"ת - 5:55

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. (מט. א.), פירש"י ביקש לגלות הקץ ונסתלקה הימנו שכינה, ובמדרש: מלמד שבא לגלות להם את הקץ ונתכסה ממנו, משל לאוהבו של מלך שהיה נפנה מן העולם והיו בניו סובבין את מטתו, אמר להם בואו ואגלה לכם מסטורין של מלך, תלה עיניו והביט במלך, אמר להם היו זהירין בכבודו של מלך, כך יעקב אבינו תלה עיניו וראה שכינה עומדת על גביו, אמר להם הווי זהירין בכבודו של הקדוש ברוך הוא ע"כ, ביאור המדרש, כי אוהבו של מלך לא נשכח ממנו מסטורין של מלך בבחינת פועל השכחה, אלא שמתחלה חשב שמסטורין של המלך הוא הענין החשוב שיש לגלותו לבניו, אמנם בראותו את פני המלך נדבק בכבודו של מלך עד שהצווי להיות זהיר בכבודו של מלך נעשה עיקר בעיניו והשכיח ממנו ענין המסטורין שאינו נחשב לו באותה שעה. כן יעקב אבינו בשעה שהדביק דעו בשמו ית' התחיל לצוות ביראת ה' והסיח דעתו מגילוי הקץ לבניו שאין בו עיקר לגבי יראת ה' היא חכמה.

וי"ל שמזה יצא להרמב"ם מה שכתב בהלכות מלכים (פי"ב ה"ב), שהזהיר שלא לעסוק בעניני הגדות המשיח וחמשבי קיצים, וז"ל: ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר, שאין מביאין לא לידי יראה ולא לידי אהבה, וכן לא יחשב הקצין כו' אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר ע"כ, כי היראה והאהבה הם עיקר יותר מידיעת סוף הקץ.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור. (מט. ו.), יש בזה הערה, שלא כתיב ברצונם רצו לעקור שור, אלא 'עקרו', שבבחינת הרצון הרי עקרו,

אלא שלא עלתה בידם, ללמד בא שבחשבון מעשה אמנם אין הרצון מצטרף להחשב כמעשה, אבל שייך חשבון מיוחד על הרצונות של אדם, ובוזה נדון הרצון כאילו נעשה, והבן מוסר גדול שבזה.

(שם)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "רובץ בין המשפתיים"

[מתוך ספר בית אב שיחות – נאמר בשנת תשמ"ט לפ"ק]

[יודוע המעשה המסופר ממרן החזו"א זצ"ל שהיה אפוטרופוס לילד יתום, ובבואו מן החדר הכריחו ללמוד עוד עד שנרדם על הגמ' מרוב עייפות וכששאלוהו ע"ז מה תועלת בדבר, אמר שזה רצונו, שילמוד עד אפיסת כחות להרדם על הגמרא... זהו דרך חינוך לעמל התורה!].

זוהי ההכנה וההזמנה הנצרכת ואשר בלתי זה לא יתכן לאדם עבודת התורה. ונבין עוד יותר עפ"י ההקדמה הידועה כי כל סיבה יש לה מסובב וכל דבר הגורם ניכר בתולדה, והרי אמרו ז"ל במדרש (צט, ט) דבר פלא, כי 'חמור גרם' ר"ל שהחמור של יעקב גרם לה ללאה לדעת שיעקב בא מן השדה, שלאה שמעה צווחת החמור וידעה שיעקב חזר ואמרה אלי תבוא הלילה, או לפירוש אחר שהחמור הלך מעצמו לאהל לאה, וידע יעקב כי לאה שכרתו, והוא פלא וכי בשביל זה קרא יעקב מדרגת ישכר חמור גרם? אולם לפי הנ"ל יובן, כי סו"ס החמור היה סיבת מה לאותה לידה.

וכבר רמז האור החיים הק' זה שבפרט בענין לידה כל דבר גורם מה קובע מדה בנולד, ובכך בהכרח שיהיה להנולד באותו הלילה איזה שייכות לחמור, ונתבונן עתה הנה היה צריך להיוולד אחד משבטי קה נשמה עליונה, מה יכול חמור לקבוע בזה, אבל יש מדה אחת טובה של החמור שאדם יכול ללמוד מזה והוא ההליכה יום ולילה ורובץ בין המשפתיים כאמור, העבודה הבלתי נפסקת כעמל ויגיעה, ויט שכמו לסבול להיות מס עובד, כאיש חיל מוכן לקרב בכל עת ושעה, מדה זו נטבעה ביששכר

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים. (מט. יד.), הנה יששכר הוא כח התורה בכלל ישראל כמו שהביא רש"י כאן מיששכר יודעי בינה לעתים, ושהם מורי הוראה בישראל, וכמו שכתוב יששכר באהלך יעויין רש"י שם בפרשת וזאת הברכה (לג. יח.), ויעקב אבינו בבואו לתאר כחו ומהותו של כח התורה לא מצא להמשילו אלא לחמור שהוא הפשוט שבבהמות.

אכן ביאור ההתבוננות בזה, במש"כ ברובץ בין המשפתיים הולך ביום ובלילה וכשרוצה לנוח אינו נכנס לבית אלא רובץ עם החבילות על כתיפו, לא כן שאר הבהמות אם צריכים לנוח מחויבים ליטול מהם כל עול והם נחים ברפת הראוי למקום מנוחתם, ויש זמנים מיוחדים שנחים ואינם עובדים, לא כן החמור יום ולילה הוא מוכן למלאכתו ורק בשעת ההכרח הוא נח, ובאשר החבילות על כתיפו מיד כשקם הנהו במלאכתו ורחוק מן העצלה, והוא שאמר יעקב אבינו שכחו זה של יששכר גרם לו לזכות כתר תורה, וכמו שכתב בספר פה קדוש מהגר"י מוואלאזין (בסו"ס העמק דבר) וז"ל: "פי' לישון מתוך חשק התורה על הספר ממש וכמו שכ' במס"י פרק ט אמנם צריך שידע שלא למנוחה הוא בעוה"ז אלא לעמל וטורח ולא ינהג אלא מנהג הפועלים, אגירי דיומא אנן וכדרך יוצא צבא אשר אכילתן בחיפזון ושינתן עראי ועומדים תמיד מוכנים וכו' ואז ימצא העבודה קלה כיון שלא יחסר לו ההזמנה וההכנה לכך" עכ"ל.

אלא הולך לו לאטו, אולם בתמידות במנוחה והשתוות ביום ובלילה ובוה כחו גדול.

והיא המנוחה והנעימות הנאמר בזה לקנין התורה, לא כזה שפעם רואים אותו בהתחזקות ולומד בקולי קולות, ואחרי כמה שעות אינו פותח הגמרא, ובטל בעצלות או עוסק בדברים אחרים, כאותם הסוחרים שאין להם מנוחה רצים אצים מסוף העולם ועד סופו ומנוח אין להם, והנה נוסע למסחרו ושוב נוסע להרים והגבעות להנפש. לא כן קנין התורה, לא כעוברי ימים היא ולא כעוברי דרכים, אלא במדת התמדה וההשתוות והמנוחה, בסדר קבוע בלתי נשתנה, כמו שכתוב "לשקוד על דלתותי יום יום" (משלי ח. לד.), כל יום בזמנו הקבוע הוא מתפלל ושומר סדרי לימודו בלי שום שנוים והפסקים, יום אחר יום ושבוע אחר שבוע חדש אחר חדש ושנה אחר שנה אינו משנה סדרו בשום פנים ואופן, הוא הוא במנוחתו זו והשתוותו. י"ד שנה לא יצא יעקב מבית מדרשו של שם ועבר.

זהו דרך קנין התורה וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ג ת"ח ה"ב) דמי שרוצה לזכות לכתר תורה ילמד בלילות ולא יחסר אף אחת מהן, אלא כולם שוים לטובה, ויט שכמו לסבול להיות למס עובד.

ועוד ראיתי בכתבי הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שהקשה סתירת סוגיות, דמצד אחד חזינן כי העמל והיגיעה שייכת כתנאי לקנין התורה יגיעת ומצאת, וכדאיתא בגמרא מנחות (דף ז.) אבימי מסכתא אתעקר ליה ואתי קמיה דר"ח לאדכוריה, ומקשינן ולשלח ליה וליתי לגביה סבר הכא מסתייעא טפי, ופירש"י (ד"ה מסתייע) משום יגיעתי מצאתי. וקשה דהרי אמרו ז"ל (עירובין דף סה.) שמעתתא בעי צלותא, ואיתא במנחות (דף קד.) רבי יהושע ב"ב שאלוהו ולא השיב ואמר ליה הכי אהדר ההוא גברא על פלטר סמיך, ופירוש רש"י (ד"ה וההוא) אדידיה קאמר דכיון דאפלטר סמיך אין דעתו מיושב [משום דאגת פרנסה]. ופי' הגר"א ז"ל כי וודאי היגיעה והעמל בתורה מצורך הלימוד ותנאי הוא לקנין התורה, ויגיעה זו דייקא מועילה, אולם צריך שלא יהיה האדם מוטרד בדאגות העולמית וחיי שעה שהן הן מפסידי הלימוד, וצריך שיהיה מיושב מדאגות ארציות.

ובאמת שכן הוא במסילת ישרים שם: "ישים עצמו ארעי בעולם וקבוע בעבודה יתרצה ויסתפק בעניני

ועי"ז זכה לכתר תורה, כי אמנם ההפסד וההיסח הדעת פוסל בדברי תורה, וכדאיתא בסוטה (דף לה.) התעיף עיניך בה ואיננו, ופי' רש"י (ד"ה התעיף) שאם תכפיל עיניך בהיסח הדעת יעויי"ש, ויש לפרש בזה כי אין זה מחוסר כשרון הזכירה של אדם, וכי כ"כ חלש זכרונו של האדם ששוכח מיד, והרי ידוע בחכמת העולם שאדם מפסיק ומסיח דעת לאין הפוגות והחכמה עומדת לו? אלא זהו מעצמות מהות התורה שההיסח הדעת פוסל והתורה בורחת ממנו.

וגדר הדבר, כי התורה תורת ה', ה' יתן חכמה (משלי ב. ו.), ולמי נותנת התורה למי שהוגה בה יומם ולילה, ואם אמרו מדכתיב תורת ה' חפצו ובתורתו יגה יומם ולילה שעי"ז נעשה תורתו (קידושין דף לב:), אולם עדיין תורת ה' היא ומתקיימת אצלו רק כל זמן שהוגה בה.

[ובזה הבנתי הגמרא (סוטה שם) שאמר דוד המלך זמירות היו לי חוקיך אמר הקב"ה בתורה שנאמר בה התעיף עיניך בה אתה קורא אותה זמירות הנני מכשילך בדבר שתשב"ר יודעים במ"ש בכתף ישאו ודוד המלך טעה ונשא הארון בעגלה. וצ"ע מה שייכות קריאת זמירות למש"כ התעיף עיניך וגו'. וגם מה העונש דייקא בטעות נשיאת הארון? ואכן נראה הביאור כאמור כי תורה היא תורת ה' הנותן חכמה ואינו בכח האדם בעצמותו להשיגה, אבל זמירות להיפך, שורש השיר והזמרה הוא האדם, וכדכתיב בדבורה "אנכי לה' אנכי אשרה" (שופטים ה. ג.), וכתיב "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך (תהלים לה. י.), והוא שהוכיח הקב"ה את דוד המלך ע"ז, כי היינו טעמא דכתיב התעיף עיניו וכו', שנפסלים בהיסח הדעת, והוא היפך זמירות כאמור, והוא ענין נשיאת הארון שלא האדם נושא הארון בכוחותיו אלא הארון נושא את נושאיו].

הרי נאמר בזה היגיעה והטורח התמידי, אם כן מה זה שאמר ביחד עם זה וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה (מט. טו.), אשר לכאורה ההיפך נאמר בוה, מה לו למדת החמור מנוחה ונעימות ואיך אלה מחייבות ויט שכמו לסבול למס עובד. ואכן זו גם כן ממדת החמור, כי הסוס לפעמים רץ וקופץ כסוס שוטף במלחמה, הרי זה בשעה מסוימת שרוצה ומוכן לרוץ, אבל ידוע אם הסוס אינו רוצה לרוץ והוא רוצה לנוח אז אין כח להזיזו, כי חסר לו כח התמידות וההשתוות, פעם בזריות ופעם בעצלות. לא כן החמור לא נראה החמור רץ וקופץ

שם, וכדאיתא באבות (פ"ג מ"ה) שהמקבל עליו עול תורה הקב"ה יקל מעליו טורח הזמן [וכבר הארכתי בזה בשיחה אחרת].

ואכן יש עוד להמתיק מה שכתב בספורנו: "המנוחה בשלמות המושכלות אשר בו תנוח הנפש כראוי לחכם" ע"כ, זוהי המנוחה האמיתית שיהיה לאדם השתוות בלבבו מסערת היצרים וסתירות - היא שלוות הנפש האמיתית - והוא לכאורה מתאים למה שכתוב בהעמק דבר כי היא המנוחה המושגת לתלמיד חכם אחרי עייפותו בעמל התורה. ועיין שם באורך בהרחב דבר.

העולם ממה שיזדמן לו" וכו', ולפי"ז י"ל זה שכתוב כאן וירא מנוחה כי טוב והארץ כי נעמה, כי בעיני ארציות הוא שקט ונח ומסתפק במה שיש לו, ואינו מוטרד בתאוותיו וחמדת עוה"ז, וכמו שכתב הרמב"ם באריכות בפרק ט' מהלכות תשובה, שטרדות העולם מונעות האפשרות לעסוק בתורה, ושם בסוף פרק א בזמן שטרוד בעוה"ז אינו מתעסק בחכמה וכו' [והוא מרמז רש"י ז"ל ראה חלקו מבורכת וכו']. ודייקא מחמת כן ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד, והוא השכר לעושים כן, שהקב"ה נותן להם דבר המספיק להם וכדאיתא ברמב"ם

הוספות ומילואים

על פי בקשת מרן ראש הישיבה שליט"א הגנו להעתיק כאן לשון של הרמב"ן בפרשת

בחוקותי, והוא השלמה למאמר "מצוה חביבה" שנתפרסם בתחלת השבוע

וז"ל הרמב"ן: "וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלקים אני ה', וטעם וזכרתי להם ברית ראשונים, שאזכור להם כן בין בארץ בין בחוצה לארץ בגלות הנרמזת כאן וכן בכל הדורות וזה טעם "לעיני הגוים" כי יעשה בהם בעבור שמו הגדול שלא יתחלל בגוים ולא למענם כי לא עשו תשובה ולא נתכפרו עונותם, וכך אמרו רבותינו (תורת כהנים) לא מאסתים בימי אספסינוס ולא געלתים בימי יון לכלותם להפר בריתי אתם בימי המן כי אני ה' אלהיהם בימי גוג ומגוג" עכ"ל, והוסיף מרן שליט"א שהוא תמצית כל המאמר שנשא.

מאמר "מצוה חביבה"

מהו"כ עמ"ר מוריננו ורבינו מאור דרכנו, זקן ראשי הישיבות

הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

ראש ישיבת הרמה לונדון יצ"ו¹

דברי חיזוק שנשא בליל 'זאת חנוכה' תשפ"ב לפ"ק

* * *

עומדים ב'זאת חנוכה', נדבר קצת דברי חיזוק על מצב הדור - הרי עומדים ב'שווערע דור', ו'שווערע מצב'.

מצות נר חנוכה חביבה היא עד מאוד:

[א] ידועים דברי הרמב"ם בסוף הלכות חנוכה (פ"ד הי"ב): "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד", ומהו כוונת הדברים, מה הפירוש חביב? נראה הפשט, הקב"ה נתן לנו מצוות, ובכל מצוה נתן לנו את דיניו ואופן קיומה, וכאן בנר חנוכה, נתן הקב"ה בה גם חביבות, שאם תדליק נר חנוכה, עצם המצוה הקב"ה נתן בה חביבות [ופשוט שכל מצוה ומצוה נתן בהן הקב"ה חביבות, אולם הכוונה שבנר חנוכה הוסיף ונתן בה חביבות יתירה]. ונבאר הדברים, למה דוקא בנר חנוכה כן.

אצל יוסף ואחיו נראה אור בתוך החשיכה:

[ב] בענין יוסף עם האחים מצינו דבר נפלא, דבאמצע הצרות הקשות בשיא חומר המצב, כאשר כמעט התפוצץ מלחמת הריגה ביניהם, וכבר גמרו השבטים אומר לעקור את כל ארץ מצרים, פתאום החליט יוסף לסעוד עמהם סעודה - "ויאמר שימו לחם" (בראשית מג. לא.), ושלה להם מתנות, והאריכו במדרשים (עי' ילקוט שמעוני רמז קנ) שהרבה להם ריעות וידידות כאילו לא קרה כלום [ומה שהשבטים לא שימו לב לפשר הדברים, אין זה אלא מפני שכן גזרה חכמת ית', שלא הגיע הזמן להתוודע], וכל זה פלא הוא. ועוד איתא בחז"ל שבסעודה שערך יוסף עם האחים רמז להם לחנוכה ופורים (חנוכה - עי' שלטי הגבורים על המרדכי ריש פרק במה מדליקין; פורים - גמרא מגילה דף טז.), וגם זה תמוה מה שייכות מעשה זה לחנוכה ופורים?

גם בגלותנו המר הקב"ה נותן אור בתוך החשיכה:

[ג] ונראה בביאור הדברים דהנה איתא ברמב"ן (ויקרא כו. מה., וע"ע בדבריו ריש פרשת בעלותך) שחנוכה ופורים הם הימים טובים של גלות, שהרי שניהם נתקנו בתוך הגלות על ניסים שהיו אז, ומבואר במדרש (בראשית רבה צג, יב) שאופן הגאולה השלימה בביאת המשיח בב"א, דהיינו הגאולה האחרונה, רומז באופן גאולה ראשונה², וא"כ כמו בגאולה הראשונה, באמצע הצרות ופירוד האחים, פתאום נפסק המצב הקשה לפרק קצר, עם מתנות וקורבה, אף טרם בוא הגאולה, שהרי אח"כ המשיכו לריב, מכל מקום היה זה חיזוק באמצע, כן הוא בגאולה אחרונה - כדברי הרמב"ן הנ"ל בגדר חנוכה ופורים - שהוא באמצע הביטערע גלות, שהקב"ה הראה לנו חביבות, עפעס נאהנקייט צום רבש"ע כביכול, ניסים פלאים אלו כחנוכה ופורים.

¹ נכתב ע"י אחד השומעים והוגה ע"י כבוד מרן רה"י שליט"א, ות"ח לו על תרומת זמנו היקר.
² "ויתן את קולו בבכי, כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא בבכיה, כך הקדוש ברוך הוא אינו גואל את ישראל אלא מתוך בכיה".

והוא הנהגת יוסף עם האחים, שבאמצע הויכוח הפסיק והרבה אחוה וריעות, והוא כוונת המדרש במה שרמז יוסף ענין חנוכה ופורים, דהן הן הדברים, ליתן חיזוק בזמני הסתר³.

ונראה שהוא כוונת הרמב"ם בגודל החביבות שבמצות נר חנוכה, שחביבות זו נתן לנו הקב"ה להראות אור באמצע החשיכה.

כל הצרות הם סיבה לאורו של משיח:

ד] ובמצבנו, אנשים שבורים - זה פחות זה יותר - ומתחזקים באמונה ובטחון, ובאמת שהכל יסודות באמונה די"ג עיקרים של הרמב"ם, שהכל מהקב"ה לבד, ועוד איתא בגמרא פסחים (דף נ.) שלעתיד לבא יברכו "הטוב והמטיב" על כל הרעות, שאז יכירו שהכל חביבות ממנו ית'. ואם מקבלים חביבות של הקב"ה, מבינים שהכל מביא לגאולה השלימה, וכדאיתא במדרש (בראשית רבה פה, ט) בפרשת יוסף עם אחיו: "שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק לקח לו אשה, והקדוש ברוך הוא היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח", הרי שכל אלו התלאות היו סיבה לאורו של משיח, אין הפשט שמכרו את יוסף וזהו, אלא הכל היה חלק מבריאת אורו של משיח [וכן מצינו במעשה דיהודה ותמר, הרי משיח יוצא מתמר, הפשט, ע"י כל המעשה הקב"ה מביא משיח], כן היה כל השתלשלות יורדי מצרים, הכל היה מוכרח מברית בין הבתרים, לתכלית של ביאת המשיח.

העצה להנצל מחבלי משיח:

ה] ומאין הכח לעמוד בנסיונות כאלו? ושיהא לנו החשק לעבודת ה', ושנוכל לשמוח עם המצוות? הפשט שבאמת הקב"ה נתן חביבות, כל ההנהגה של יהודי, הכל מצוות ועוד מצוות ועוד מצוות, ובמצוות של הגלות הרי נתן בהם הקב"ה נתן חביבות, ובכל מצב קשה בסוף יאמרו הטוב והמטיב, א"כ המתבונן בכל אלו הדברים ממילא לא קשה לו, צריך מחשבה, ואיך זוכים לזה? רק ע"י התורה! ונבאר הדברים.

איתא בגמרא סנהדרין (דף צח:): "שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים", וביאור הדברים, חסד, הפשט שהעושה חסד הוא עצמו נכנס במידה של חסד, ומעין שכתב החזו"א לענין מידת הבטחון, שהבוטח בה' נכנס ב'עולם של בטחון', כן העוסק בגמ"ח נכנס בעולם של חסד [לדוגמה, מי שנמצא אצל חתונה, הרי הוא ב'עולם של החתונה' והכל טוב לו], ולכן העוסק בגמ"ח ונמצא בעולם של חסד, ממילא טוב לו וסובל דברים קשים.

התורה היא מציאות רוחני:

ו] ובביאור ה'יעסוק בתורה', קודם כל להבין מהותה של תורה, איתא ברמב"ם הלכות תלמוד תורה (פ"ה הי"ג): "התלמידים מוסיפין חכמת הרב ומרחיבין לבו, אמרו חכמים הרבה חכמה למדתי מרבותי ויותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם, וכשם שעץ קטן מדליק את הגדול כך תלמיד קטן מחדד הרב עד שיוציא ממנו בשאלותיו חכמה מפארה" עכ"ל, ביאור המשל, דהנה מי שיש לו שלחן לפניו ורוצה להגדילו, הרי לא שייך שיגדיל עצם השלחן, אלא שעליו להוסיף שלחן נוסף, או להחבר עוד חתיכת עץ להשלחן, וכן בכסא וכל דבר גשמי, לא כן הוא באש, שעצם האש מתרבה מאליו, ולכן המשיל הרמב"ם התורה לאש, שהתורה מציאות רוחני היא - כלשון הרמח"ל (מאמר דרך עץ החיים) - וכדאיתא גם במשלי (ו. כג.) "כי נר מצוה ותורה אור", ולכן מתרבה דעת הרב על ידי התלמידים, כי התורה מצד עצמה אין לה גבול, וכל השגת האדם בה תלוי בגודל הכלי שנותן את התורה לתוכה, אם בכלי גדול או בכלי קטן, ולכן חכמת הרב מתרבה יותר מחכמת התלמיד עצמו, מפני שאותה תורה כשהיא בכלי גדול הוא גדול.

וכל זה בכלל נס חנוכה, שהוא גם דבר רוחני, ולכן דלקה השמן בכל שיעור שנתן.

³ א.ה. עי' כל זה בארוכה בספרו "בית אב שיחות" לפורים (מאמר "ישועה שבהסתר").

השגת התורה תלוי במקבל כפי הכנתו והשגתו:

[ח] והוא ביאור מאמרם ז"ל (בראשית רבה יב, ו) דבבריאת העולם היה האור חזק שראו בה מסוף העולם ועד סופו, ואחרי שראה הקב"ה שהרשעים משתמשים בה, עמד וגנזה לצדיקים, והדברים טעונים ביאור, דמאחר שראו בה מסוף העולם ועד סופו, שוב איך היו רשעים, הלא בודאי היו עושים תשובה? והתירוץ, שהרשע אמנם השתמש עם האור הגנוז שמצד עצמה ראוי לראות בה מסוף העולם ועד סופו, אבל הרשע לא ראה על ידה אלא כפי השגתו וקט שכלו כפי מה שהוא סובל, ולא מסוף העולם ועד סופו, אלא מעט אור, ומאחר שהיה משתמש בה לתאוותיו - דברים קטנים, זה לא יכל להיות, ולכן עמד הקב"ה וגנזה לצדיקים.

והוא העצה המקובל בשם הגר"א וחתם סופר ז"ל שהרוצה לדעת עצה מן התורה, ילמוד כמה שעות תורה לשמה, ואח"כ ישקול את ספיקתו, והכרעתו ההיא היא דעת תורה. הפשט, שהתורה היא מציאות רוחני ולכן היא נותנת לאדם כח רוחני. ואמנם הכל תלוי בהכלי קיבול, כפי דעתו של האדם, וכפי שראוי לו, ובצורת הלימוד איך הוא לומד, באיזה קדושה, באיזה מסי"נ, באיזה מדרגה ואיזה פחד, ואיך הוא מברך ברכות התורה כו'.

והוא הפשט, שהרוצה להנצל מחבלי משיח יעסוק בתורה, שבמצב קשה, מי שיש לו א קליינע קאפ, ראשו לא סובל דברים גדולים, אבל תלמיד חכם יש לו ראש גדול, והוא משיג גדולות, ועי"ז מכיר את הרבש"ע וחסדיו בכל מצב ומצב, וכל זה כאשר לומד בצורה הראויה - כל רש"י היא אור שרואים בה עד סוף העולם [ובזמננו, הגמרות החדשות לומדים בהם בלי פירוש רש"י ז"ל!], הלומד בקדושה וטהרה, ובמסורת אבות ויראת ה', סובל הכל.

מה שעלינו ליקח מימי החנוכה:

[ט] וימי החנוכה הם להודות ולהלל, כי ימי החנוכה הם ימי אור וימי שמחה, הפשט, יעסוק בתורה ובחסד [וענין החסד הוא המידות, וכדכתב הגר"ח ויטאל (פרי עץ חיים) שהכל תלוי במידות], ומצד שני מסי"נ עבור כבוד שמים, ואז ממילא כל הצרות גדר אחר.

זה מה שיש ליקח מהחנוכה, הרי השנה שנה מעוברת, נשאר לנו עוד 4 חדשים בהזמן, הרווחנו עוד חודש, יעזור ה' שנזכה להמשיך השקיעה בתורה מתוך פרישקייט ושמחה, ונבין מהו תורת אמת.

הרי בזמננו שכחו מהו לימוד התורה, בישיבת וואלאזין למדו שבע ימים בשבוע, כל יום ויום שיעור, כל יום דף אחד, ולמדו 24 שעות על פי משמרות, זה הי' פעם ישיבה, מהו ישיבה היום... זכורני אפילו בזמני, שלמדנו חודש ממוצע 50 - 55 דף גמרא, וכיום דף אחד!! הכל היה שונה אילו היו חושבים, לעסוק בתורה וחסד, זאך שלאגן פאר כבוד שמים.

יעזור ה' שנזכה בקרוב ממש ל'זאת חנוכת המזבח', במהרה בימינו אמן!